

LEIDEN UNIVERSITY MEDICAL CENTER

Somatisch onvoldoende verklaarde lichamelijke klachten: De richtlijn

Ingrid Arnold

LUMC Public Health en Eerstelijns geneeskunde
Huisarts te Leiderdorp

- Vermoeidheid
- Hoofdpijn
- Buikklachten
- Rugklachten

Meest voorkomende klachten

- Moeheid
- Pijnklachten
- Buikpijn
- Hoofdpijn
- Nekpijn (whiplash!)
- Pijn op de borst
- Kortademigheid

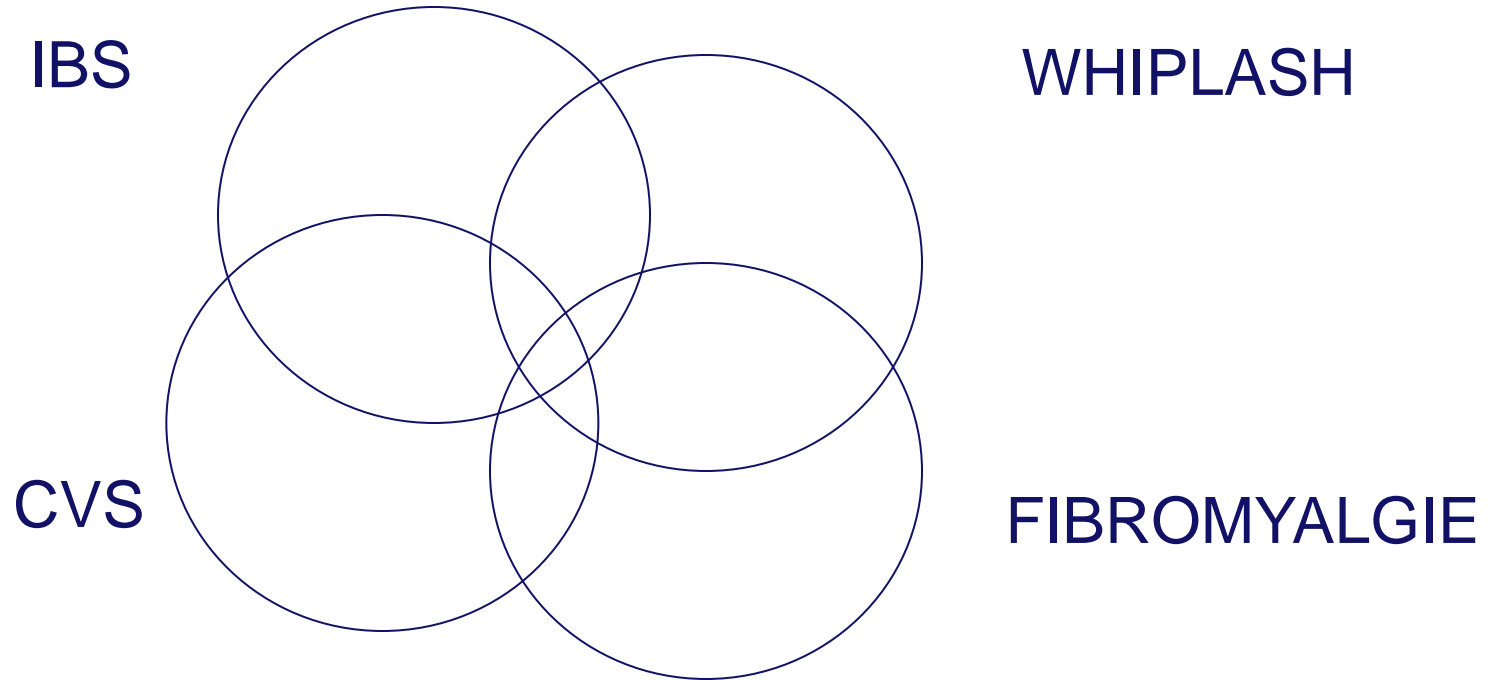
Functionele syndromen

- Chronische vermoeidheid
- Fibromyalgie
- Prikkelbare darmsyndroom
- Hyperventilatie
- Atypische pijn op de borst

- Veel overlap in klacht-presentatie
- Hoofdklacht-ingang is steeds anders
- CVS : vaak overlap met
 - IBS
 - Fibromyalgie
 - Spanningshoofdpijn
 - Atypische POB

Venn-diagram
klachten patronen

- Nervositas
- Snelle irritatie
- Angstig
- Slapeloosheid
- Hoofdpijn
- Concentratiezwakte
- Depressieve klachten
- Eetlust vermindering
- Sexuele functiestoornissen

- Nieuwe verwijzingen door huisarts : N = 191
- Onverklaarde klachten : 52% !!
- Belangrijkste klachten: buikpijn, vermoeidheid, pijn op de borst

van Hemert e.a. 1993

Kooiman e.a. 1999

- 38% angst/depressie
- 18% somatisatiestoornis / hypochondrie

Beloop na 1 jaar

	verklaard	onverklaard
Volledig herstel	37 (48 %)	24 (30 %)
Verbeterd	24 (31 %)	37 (46%)
Gelijk	13 (17 %)	11 (14%)
Verslechterd	3 (4 %)	9 (11%)

- 2.5 maal zo vaak naar de huisarts
- 2 maal zo vaak naar de specialist
- 6 maal zo vaak opgenomen in somatisch ziekenhuis

Somatoforme stoornissen in de huisartspraktijk: Epidemiologie, behandeling en de overlap met angst en depressie

1 Prevalentie studie

- **consulterende populatie**
- **algemene bevolking**

2 Follow-up studie

3 Behandelstudie

<http://www.somatisatie.psychiatrieweb.nl/onderzoek/SOUL>

- In de bevolking: 15-20% in 1 jaar
- Bij de huisarts:
 - 11% van alle consulten
 - 4-5 nieuwe episoden per week
 - 80% is onverklaard
- Bij de specialist: 50%
- Werkverzuim?
- Voorzieningen via WMO?

Belangrijkste bevindingen SOUL

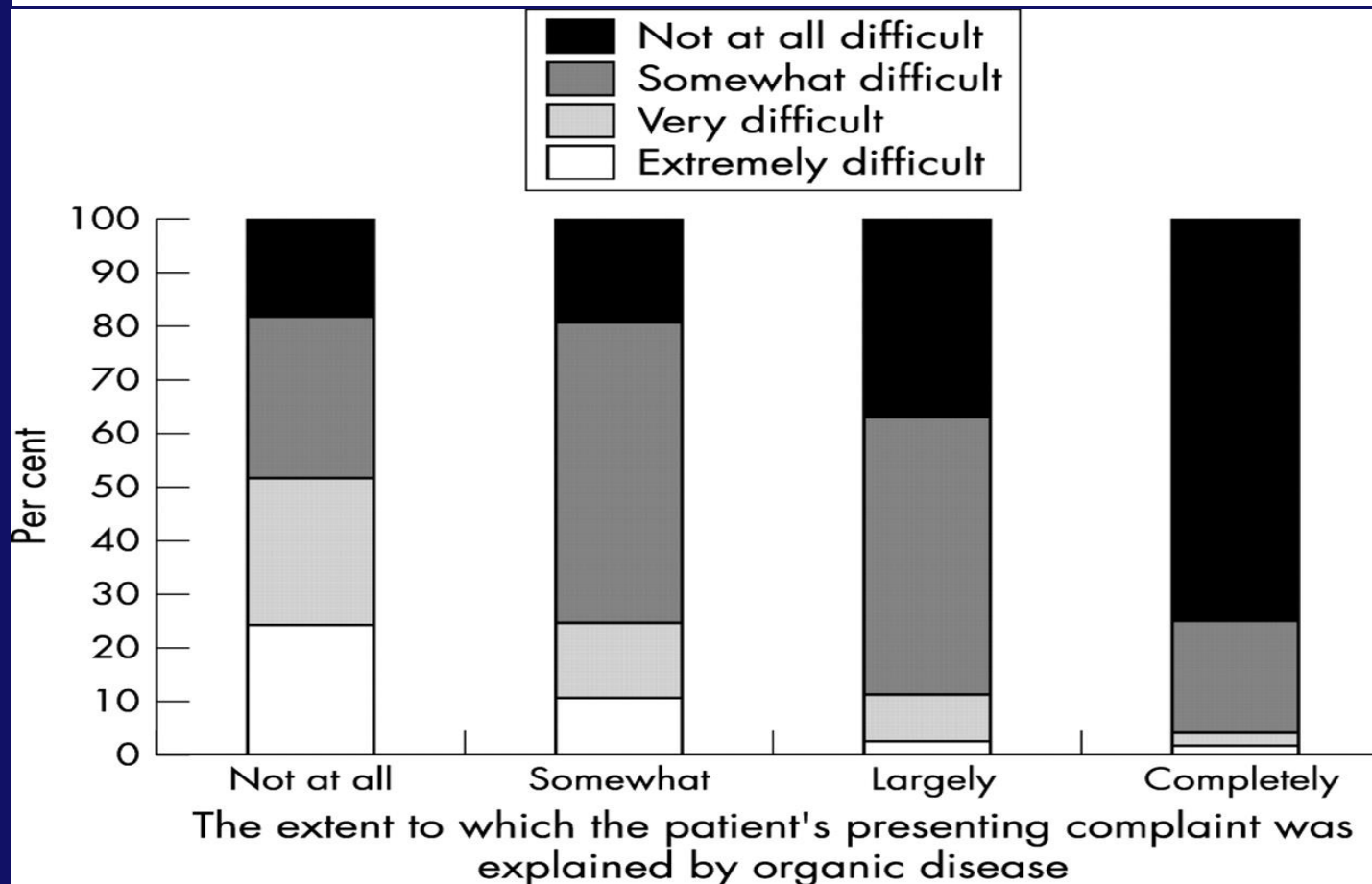
- Prevalentie: de helft van alle angst en depressie heeft overlap met somatoforme stoornis
- Beloop: 75% is chronisch
- Behandeling: Chronische patiënten verbeteren niet met 5 gesprekken met de huisarts

- Waarom?
- Deelnemers
- Werkwijze
- Resultaat

SOLK

Klachten waarbij er na adequate diagnostiek geen somatische diagnose is die de klachten volledig kan verklaren

Artsen vinden patiënten zonder pathologie moeilijker te helpen

[Carson et al JNNP 2004]

- Komen veel voor
- Vaak langdurig van aard
- Veel ongerief/stress
- Onvermogen te functioneren /ziektewet/wia/wmo
- Genereren veel onnodige kosten
- Vaak psychische co – morbiditeit
- Conventionele medische behandeling faalt meestal
- Versnipperd zorgaanbod
- Problemen in communicatie

12 beroepsverenigingen:

- NHG
- Interne, neurologie, gynaecologie
- Fysiotherapie, verpleegkunde
- Psychologen/psychotherapeuten
- Psychiatrie
- ARBO, verzekeringsgeneeskunde
- Revalidatiegeneeskunde
- Clientenparticipatie

- Knelpuntenanalyse
- Uitgangsvragen;
 - Prognose
 - Diagnostiek
 - Behandeling
 - Preventie
- Wetenschappelijke literatuur

- In de 1e lijn herstelt 50-75% binnen 1 jaar
- Slechtere prognose
 - In 2e lijnspopulaties
 - bij langer durende klachten
- Betere prognose
 - Bij goede arts-patientrelatie

- Onverklaarde lichamelijke klachten
- Somatisch onvoldoende verklaarde lichamelijke klachten (SOLK)
- Functionele syndromen (CVS, IBS)
- DSM-IV: somatoforme stoornissen
- Overlap met angst, depressie en somatische diagnoses

- Stappenplan
- Tijd is diagnosticum
- Diagnose per exclusionem
- Kans op somatische aandoening?

- Wetenschappelijk bewijs:
 - SOLK
 - Hypochondrie
 - Somatisatiestoornis
 - IBS
 - Buikpijn bij vrouwen

Welke onwerkzame interventies kent u?

'Onwerkzame' interventies

- Uitgebreid diagnostisch onderzoek

- Verwijzing naar medisch specialist

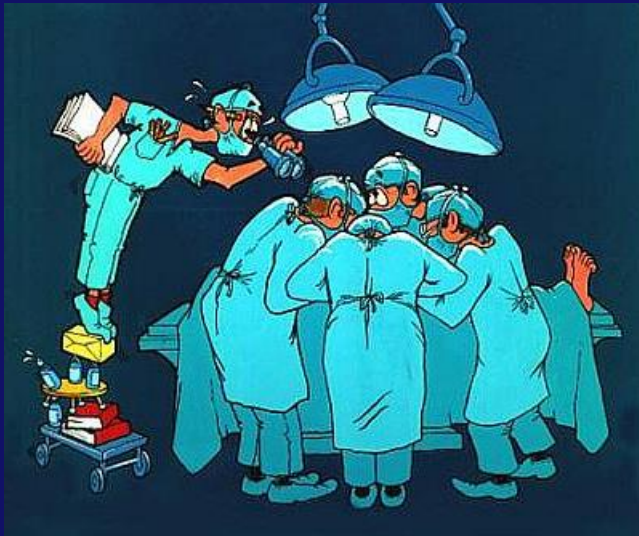
- Diagnose na 1 jaar
- Patiënttevredenheid
- Angst en depressie
- Kosten

Van Bokhoven MA, Koch H. Bloedonderzoek bij onbegrepen klachten: wat vindt de patiënt van uitstel? Huisarts en Wetenschap jaargang 52, nummer 10 (2009) p. 483-486.

Koch H, van Bokhoven MA. De diagnostische opbrengst van bloedonderzoek bij onbegrepen klachten. Huisarts en Wetenschap jaargang 52, nummer 10 (2009) p. 478-482

'Onwerkzame' interventies

- Injecties, operaties

Medicatie

Welke werkzame interventies kent u?

Werkzame interventies

Wetenschappelijk bewijs voor:

- Voorlichting en advies
- Verbetering arts-patient relatie

Wetenschappelijk bewijs voor:

- Reactivatie met bijvoorbeeld fysiotherapie
- Cognitieve gedragstherapie

- Werkzaamheid aangetoond
- Onderdeel zorgprogramma's
- Gevolgenmodel

Wetenschappelijk bewijs voor:

- Multidisciplinaire interventies zoals consultatie psychiater, multidisciplinair behandelcentrum

Positiever gaan denken

